

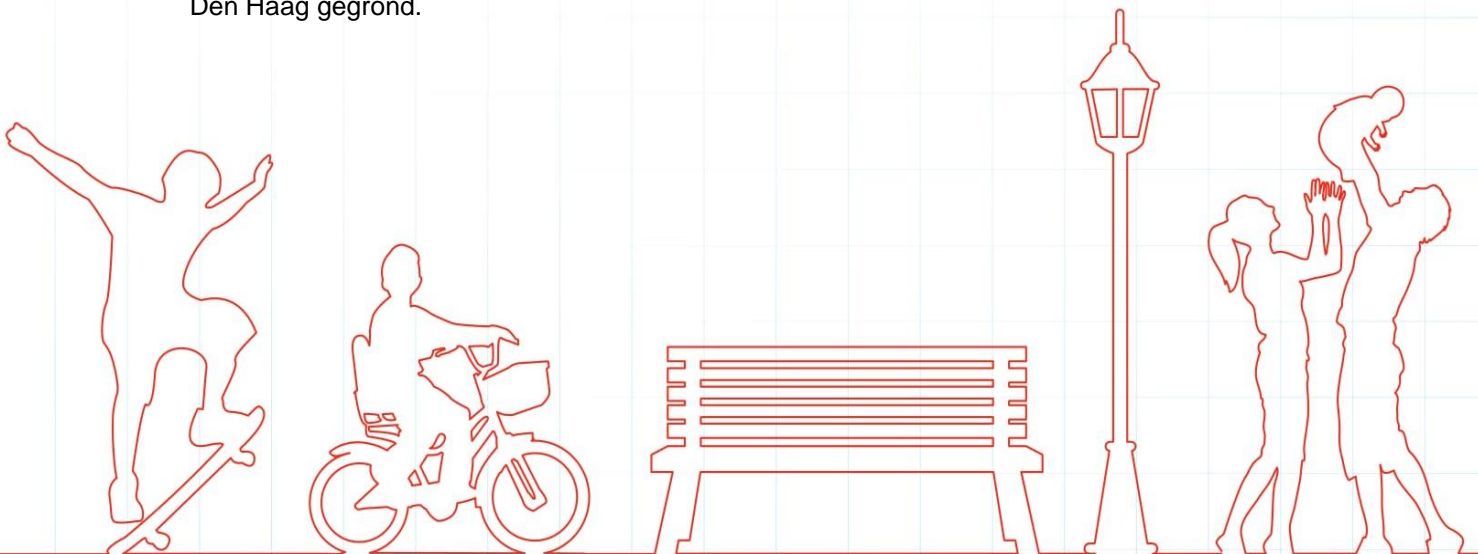
Een onderzoek naar het toepassen van politiegeweld tegen een ingesloten minderjarige.

Nummer: KOM006/2021

Datum: 1 juli 2021

Onderzoek naar het politiegeweld dat is gebruikt tijdens de overplaatsing van een minderjarige naar een observatiecel.

Oordeel: Op basis van het onderzoek vindt de Kinderombudsman de klacht over de politie te Den Haag gegrond.

Kinderen hebben rechten. Deze zijn onder meer vastgelegd in het Verdrag inzake de Rechten van het Kind. De rechten gelden voor iedereen onder de 18 jaar. De Kinderombudsman controleert of de overheid de kinderrechten in Nederland naleeft. Hij doet dit ook bij organisaties in het onderwijs, de kinderopvang, de jeugdzorg en de gezondheidszorg. De Kinderombudsman heeft verschillende taken.

Onderzoek

De Kinderombudsman doet onderzoek naar onderwerpen die te maken hebben met schending van de kinderrechten. Hij kan ook een onderzoek beginnen naar aanleiding van klachten die binnenkomen over individuele gevallen.

Advies

Op basis van signalen en onderzoeken adviseert hij – gevraagd en ongevraagd – het parlement en verschillende instanties. Hij probeert structurele oplossingen te vinden voor problemen die met de rechten van kinderen te maken hebben.

Bewustwording kinderrechten

Het is belangrijk dat iedereen weet dat er kinderrechten zijn en wat deze inhouden. Dus zowel de kinderen en jongeren zelf, als hun ouders, scholen, de overheid en instanties. Daarom maakt de Kinderombudsman volwassenen, kinderen en jongeren bewust van de kinderrechten.

Meer informatie, rapporten en adviezen zijn te vinden op www.dekinderombudsman.nl

de Kinderombudsman

Postbus 93122

2500 AC DEN HAAG

T 0800-8765432

info@dekinderombudsman.nl

www.dekinderombudsman.nl

Inhoudsopgave

1	WAT IS DE KLACHT EN HET KLACHTVERLOOP	1
1.1	WAT IS DE KLACHT	1
1.2	KLACHTVERLOOP	1
2	WAT ZIJN DE BEVINDINGEN: FEITEN EN VISIES	2
2.1	FEITEN	2
2.2	VISIES	3
	VISIE ADVOCaat VAN NICK	3
	VISIE POLITIECHEF	4
3	HET KINDERRECHTELIJK KADER	7
3.1	KINDERRECHTEN	7
3.2	NEDERLANDSE WETGEVING	8
4	BEOORDELING	10
4.1	DE BELANGEN VAN NICK	10
4.2	BEOORDELING VAN DE KLACHT	10
4.3	TOT SLOT	12
5	CONCLUSIE	13
	BIJLAGE 1: KINDERRECHTELIJK KADER	14

Samenvatting voor jongeren

In juli 2018 neemt de 17 jarige Nick de auto van zijn vader mee om een stukje te gaan rijden. De vader van Nick heeft hier geen toestemming voor gegeven en belt de politie. De politie houdt Nick aan en neemt Nick mee naar het politiebureau. Op het politiebureau wordt Nick in een politiecel geplaatst. Nick wil graag met zijn moeder praten en vraagt aan agenten of hij zijn moeder mag bellen. Van de agenten mag Nick zijn moeder niet bellen. Nadat Nick een paar keer heeft gevraagd of hij zijn moeder mag bellen wordt hij boos en begint tegen de celdeur aan te schoppen. Het gedrag van Nick is voor de officier van justitie reden om Nick te laten verplaatsen naar een observatiecel. Nick heeft laten weten dat hij niet overgeplaatst wilde worden naar een observatiecel en heeft zich verzet tegen de overplaatsing. Volgens de agenten en Nick zelf nam hij een gevechtshouding aan op het moment dat de politieagenten zijn cel binnenkomen. Volgens de politie duwde Nick een agent weg en heeft Nick de agenten geschopt en geslagen. De agenten hebben geweld gebruikt om Nick onder controle te krijgen. Nick heeft aangegeven een vuistslag op zijn hoofd en op zijn lichaam te hebben gekregen. Nick en zijn advocaat hebben een klacht ingediend over het geweld dat de agenten hebben gebruikt. De Kinderombudsman doet onderzoek naar het geweld dat de politie heeft gebruikt. De Kinderombudsman stelde de politie verschillende vragen over het geweld dat is gebruikt. De politie beantwoordde de vragen van de Kinderombudsman.

De conclusie van de Kinderombudsman is dat de klacht van Nick gegrond is. De Kinderombudsman vindt dat niet alles is gedaan om het geweld dat is gebruikt te voorkomen. De politie had Nick contact met zijn moeder moeten laten opnemen. Door Nick contact te laten opnemen met zijn moeder had misschien kunnen worden voorkomen dat Nick agressief werd tijdens zijn verblijf in de cel en was overplaatsing wellicht niet nodig geweest. Doordat de

politie dat niet heeft gedaan is het geweld te snel toegepast en daarmee niet gepast Dit is in strijd met de kinderrechten.

1 WAT IS DE KLACHT EN HET KLACHTVERLOOP

1.1 Wat is de klacht

Nick¹ is aangehouden door de politie, eenheid Den Haag. Tijdens zijn verblijf op het politiebureau is vanwege zijn gewelddadige gedrag besloten om Nick over te plaatsen van een reguliere cel naar een observatiecel. Tijdens het overplaatsten zou er door de politieagenten onnodig geweld zijn gebruikt tegen Nick.

De Kinderombudsman heeft onderzoek gedaan op basis van de volgende klachtformulering:

Nick klaagt erover dat er disproportioneel geweld is toegepast tijdens zijn verplaatsing naar de observatiecel.

1.2 Klachtverloop

De advocaat van Nick heeft eerst een klacht ingediend bij de politiechef van de eenheid Den Haag (hierna: de politiechef). De politiechef heeft bij de behandeling van de klacht advies gevraagd aan de klachtencommissie. De klachtencommissie heeft geadviseerd om de klacht van Nick gegrond te verklaren. De politiechef heeft dit advies niet gevolgd en heeft de klacht ongegrond verklaard. De politiechef is van mening dat het gebruikte geweld, gelet op de omstandigheden, proportioneel is geweest.

Vervolgens heeft de advocaat van Nick de klacht bij de Kinderombudsman ingediend. Nadat een medewerker van de Kinderombudsman met Nick en zijn advocaat contact heeft gehad, heeft de Kinderombudsman op 22 april 2020 het onderzoek geopend.

¹ Gefingeerde naam

2 WAT ZIJN DE BEVINDINGEN: FEITEN EN VISIES

2.1 Feiten

De Kinderombudsman heeft gesproken met Nick en zijn advocaat en schriftelijk vragen gesteld aan de politiechef. Ook heeft de Kinderombudsman de beschikking gehad over diverse schriftelijke stukken, zowel van de advocaat van Nick, als van de politie. Op basis van alle informatie kunnen de volgende feiten worden vastgesteld.

Wat ging er aan het geweld vooraf?

Op een avond in juli 2018 heeft Nick, 17 jaar, de auto van zijn vader, zonder toestemming, meegenomen. De vader van Nick heeft dit bij de politie gemeld. Later die avond is Nick door de politie aangehouden en meegenomen naar het politiebureau. De hulp officier van justitie (hierna: HOvJ) heeft besloten om Nick op te houden voor onderzoek. Op het politiebureau verbleef Nick in de cel. Tijdens zijn verblijf in de cel heeft hij via de intercom regelmatig verzocht om contact met zijn moeder op te mogen nemen. Dit werd geweigerd door de politieambtenaren. Nick reageerde hierop door hevig te schoppen tegen zijn celdeur. Naar aanleiding daarvan heeft de HOvJ besloten om Nick over te plaatsen naar een observatiecel.

De overplaatsing

Tijdens de overplaatsing van Nick naar de observatiecel is zowel door de betrokken politieambtenaren als door Nick geweld gebruikt. De visies over het geweld door de betrokken partijen wordt in de volgende paragraaf beschreven.

Reactie klachtencommissie

Nick klaagt over het door de politie gebruikte geweld. Op 13 augustus 2019 brengt de onafhankelijke klachtencommissie voor de politie eenheid Den Haag advies uit over de klacht. Na het horen van de betrokkenen adviseert de klachtencommissie om de klacht van Nick gegrond te verklaren. Volgens de klachtencommissie is het gebruikte geweld gelet op de omstandigheden te billijken, maar had de politie bedacht moeten zijn op de mogelijke problematiek van Nick. De klachtencommissie vindt dan ook dat de politie in dit geval niet heeft voldaan aan op professionele wijze zorgdragen voor de veiligheid en het welbevinden van Nick. De klachtencommissie adviseert de politiechef om de klacht gegrond te verklaren. De politiechef neemt dat advies niet over en vindt de klacht ongegrond, omdat het geweld dat is gebruikt proportioneel is geweest.

Veroordeling

Nick is voor het door hem gepleegde geweld tegen de politieambtenaren voor de kinderrechter verschenen en is daar veroordeeld voor mishandeling. Hij heeft een straf gekregen van 16 dagen jeugd detentie. Ook moet Nick een schadevergoeding aan een politieambtenaar betalen.

2.2 Visies

De Kinderombudsman heeft Nick en zijn advocaat en de politie in de gelegenheid gesteld om hun visie te geven op de gebeurtenissen. Hieronder worden de visies kort beschreven.

Visie advocaat van Nick

De advocaat van Nick heeft de visie op de gebeurtenissen namens Nick gegeven. In een telefoongesprek met een medewerker van de Kinderombudsman heeft Nick deze visie bevestigd. Hieronder volgt een samenvatting van de visie van de advocaat van Nick.

Visie op de situatie

De advocaat van Nick heeft aangeven dat Nick nadat hij in de cel was opgesloten via de intercom verschillende keren heeft verzocht om contact met zijn moeder op te nemen. De politie heeft hier geen gehoor aan gegeven. Op dat moment is het gedrag van Nick geëscaleerd. De advocaat van Nick geeft verder aan dat er drie politieambtenaren betrokken zijn geweest bij de overplaatsing van Nick naar de observatiecel. Nick wilde niet meewerken aan de overplaatsing. Op dat moment heeft Nick een gevechtshouding aangenomen en de politieambtenaar die op hem afkwam een duw gegeven. Volgens de advocaat van Nick is de situatie daarna uit de hand gelopen en is Nick naar de grond gebracht door de politieambtenaren. Omdat Nick zich bleef verzetten heeft hij meerdere klappen gekregen, waaronder vuistslagen op zijn lichaam en in zijn gezicht. Hierdoor heeft Nick letsel opgelopen, zo stelt de advocaat. De vader van Nick had de politie op die bewuste avond telefonisch geïnformeerd over de problematiek van zijn zoon.

Visie op de klachtbehandeling

De advocaat van Nick is het niet eens met het oordeel van de politiechef om de klacht ongegrond te verklaren. Hij ontkent niet dat Nick geweld heeft gebruikt maar is van mening dat er andere manieren voorhanden waren om een minderjarige onder controle te houden dan hem in het gezicht te stampen. Ook verwijst de advocaat van Nick naar het advies van de klachtencommissie om de klacht gegrond te verklaren.

Visie politiechef

De Kinderombudsman heeft de politie in de gelegenheid gesteld zijn visie te geven. Dit is gebeurd door de politiechef te vragen om een reactie op de klacht te geven en vragen van de Kinderombudsman te beantwoorden. Hieronder volgt een beschrijving van de visie van politiechef en zijn antwoord op de vragen.

Visie op de situatie

De politiechef heeft aangegeven dat Nick tijdens zijn verblijf in de cel onophoudelijk aan het schreeuwen was via de intercom. Ook schopte en sloeg hij herhaaldelijk tegen de deur van de cel. Omdat Nick zichzelf door zijn gedrag mogelijk zou verwonden is door de HOvJ besloten om Nick over te plaatsen naar een observatiecel. Deze beslissing is genomen in het belang van Nick en met het oog op zijn welbevinden. Voorafgaand aan de verplaatsing is Nick over de verplaatsing geïnformeerd en is hem gevraagd om rustig te worden. Nick zou hebben aangegeven niet te willen meewerken aan de overplaatsing. Daarop is hij door de politieambtenaren gewaarschuwd dat er geweld kon worden gebruikt. Op het moment dat de celdeur werd geopend om Nick te verplaatsen naar de observatiecel, nam Nick een gevechtshouding aan. Ook maakte hij een slaande beweging richting één van de politieambtenaren. Nick bleef slaande en schoppende bewegingen maken. Hierdoor lukte het de politieambtenaren niet om Nick onder controle te krijgen. De politiechef geeft aan dat het geweld wat de politieambtenaren hebben gebruikt noodzakelijk was gelet op het geweld dat Nick gebruikte. Verder geeft de politiechef aan dat de politieambtenaren zoveel mogelijk hebben geprobeerd om met zo min mogelijk geweld Nick te controleren. Volgens de politiechef nam het verzet van Nick in hevigheid toe en probeerde Nick op enig moment de pepperspray van één politieambtenaar te pakken. Vanaf het moment dat Nick zich niet meer tegen de overplaatsing verzette, is geen politiegeweld meer toegepast. Volgens de politiechef is het geweld niet toegepast om Nick te straffen of te vernederen en is het toepaste geweld proportioneel geweest.

Vragen van de Kinderombudsman

Allereerst wil de Kinderombudsman graag van de politiechef weten in hoeverre er in de handelwijze richting Nick rekening is gehouden met zijn leeftijd op het moment dat hij van zijn vrijheid werd beroofd. De politiechef heeft hierop laten weten te werken volgens het Landelijk Regelement Arrestantenzorg. In hoofdstuk 5 van dit regelement is de zorg voor minderjarige ingeslotene opgenomen. Hierin staat onder andere dat er rekening moet worden gehouden met de wensen en behoefte van de minderjarige. De minderjarige krijgt op het politiebureau een folder uitgereikt waarmee hij of zij wordt geïnformeerd over zijn rechten.

De politiechef geeft aan dat hij zich ervan bewust is dat de zorg voor ingesloten minderjarigen onder andere inhoudt dat kinderen worden beschermd tegen alle vormen van fysiek of psychisch geweld. In het geval van Nick ging het om een minderjarige die tijdens de insluiting dermate agressief gedrag vertoonde dat de politieambtenaren geen andere mogelijkheid hadden dan het toepassen van gepast geweld om het gedrag van Nick te doen stoppen.

Op de vraag van de Kinderombudsman in hoeverre er bij de behandeling van de klacht rekening is gehouden met het belang van Nick heeft de politiechef aangegeven dat dat het geval is geweest. Bij de klachtenprocedure is er rekening gehouden met het belang van Nick door het toepassen van hoor en wederhoor en het in acht nemen van de wettelijke procedures, aldus de politiechef. Verder heeft de politiechef aangegeven dat in de reactie op de klacht is erkend dat de politie in de zorg voor Nick op een aantal punten tekort is geschoten. Hiermee doelt de politiechef op het uitblijven van contact tussen Nick en zijn moeder en het feit dat er geen arts is geïnformeerd. Hierover heeft de politiechef laten weten dat niet meer is vast te stellen of er door een politiemedewerker telefonisch contact is geweest met de moeder van Nick. Wel is de moeder van Nick de bewuste avond naar het politiebureau gekomen om kleding voor haar zoon te brengen. De volgende dag is er telefonisch contact geweest tussen Nick en zijn moeder. Ook is er volgens de politiechef ten onrechte geen arts geïnformeerd. Het feit dat Nick voor zijn veiligheid moest worden verplaatst naar een observatiecel en geweld moest worden toegepast om Nick onder controle te brengen, maakt dat een arts had moeten worden geïnformeerd, aldus de politiechef. De politiechef is dan ook van mening dat de zorgplicht jegens Nick te kort is geschoten op deze punten. De politiechef biedt hiervoor nogmaals zijn excuses aan.

De Kinderombudsman heeft de politiechef ook gevraagd waarom hij het advies van de klachtencommissie om de klacht gegrond te verklaren niet heeft gevolgd. Als reactie heeft de politiechef aangegeven dat hij zich wel kan vinden in de motivering van de klachtencommissie, maar op basis van de bevindingen van de klachtencommissie is de politiechef tot een ander oordeel gekomen. De redenen die de politiechef hiervoor heeft gegeven zijn als volgt.

De klachtencommissie heeft in haar advies aangegeven dat de politie bedacht had moeten zijn op de mogelijke problematiek van Nick. De politiechef is het hiermee oneens. De politiechef geeft daarbij aan dat de klachtencommissie heeft vastgesteld dat de betrokken politiemedewerkers niet op de hoogte waren van de problematiek van Nick.

De klachtencommissie heeft in haar advies verder aangegeven dat zij vindt dat de politie niet heeft voldaan aan het op professionele wijze, binnen de daarvoor geldende richtlijnen en humane opvattingen, zorgdragen voor de veiligheid en het welbevinden van de aan de zorg van de politie toevertrouwde ingeslotene. De politiechef kan zich in deze zienswijze van de klachtencommissie vinden, maar heeft dit oordeel niet overgenomen. De politiechef geeft daarbij aan wel oog te hebben gehad voor hoe het proces rond de insluiting van Nick is verlopen. De politie is verantwoordelijk voor toereikende zorg aan personen van wie de fysieke vrijheid en zelfstandigheid is ontnomen en die onder de hoede van politie vallen. De politiechef verwijst daarbij naar de aanvullende speciale verantwoordelijkheden voor minderjarige. Zoals het raadplegen van een arts en het opnemen van contact met de ouders.

De Kinderombudsman wilde tenslotte weten wat de reactie van de politiechef is op het feit dat de vader van Nick de bewuste avond de politie telefonisch heeft ingelicht over de problematiek van zijn zoon. De politiechef laat weten dat uit verschillende gespreksverslagen en de hoorzitting van de klachtencommissie is vastgesteld dat de betrokken politieambtenaren niet op de hoogte waren van de problematiek van Nick. Het is niet duidelijk geworden wanneer de vader van Nick de bewuste telefonische melding zou hebben gemaakt. In de systemen van de politie is nergens een melding van het telefoongesprek gevonden. Op basis van de beschikbare informatie is niet met zekerheid te zeggen dat de vader van Nick, die bewuste avond, melding heeft gedaan van de problematiek van zijn zoon. De politiechef geeft aan dat niet kan worden vastgesteld dat de politie heeft verzuimd deze informatie bij de betrokken politieambtenaren neer te leggen. Volgens de politiechef is het de vraag of de ontstane situatie anders was verlopen als de politiemedewerkers de boodschap van de vader van Nick hadden ontvangen. Wel is duidelijk dat één van de betrokken politieambtenaren op de hoogte was van de problematiek van Nick vanwege een incident in het verleden.

In het kort komt het erop neer dat de politiechef van mening is dat het geweld dat is gebruikt tijdens de overplaatsing van Nick naar de observatiecel proportioneel en te billijken is. Daarmee is dat deel van de klacht ongegrond. De politiechef is wel van mening dat de politie te kort is geschoten in de zorgplicht jegens Nick. Dat is niet behoorlijk geweest, zo schrijft de politiechef.

Tot slot laat de politiechef nog weten dat er naar aanleiding van het rapport Minderjarigen in een politiecel van de Raad voor de Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming kritisch is gekeken naar werkwijze van de eenheid Den Haag. Dit heeft een aantal veranderingen in de werkwijze met zich meegebracht. Zo kan een minderjarige, mits het onderzoek het toelaat, tegenwoordig de nacht thuis doorbrengen en zich de volgende ochtend weer melden op het politiebureau om verhoord te worden. Ook wordt sindsdien strakker gestuurd op het aanwijzen van politieambtenaren die toezicht houden op de belangen van ingesloten minderjarige.

3 HET KINDERRECHTELIJK KADER

De klachten worden beoordeeld naar destijds geldende (internationale) wet- en regelgeving, richtlijnen en protocollen.

3.1 Kinderrechten

Op grond van het Kinderrechtenverdrag (IVRK) horen de belangen van een kind een eerste overweging te zijn. Dit volgt uit artikel 3 van het verdrag. De belangen van het kind worden bepaald en daarna afgewogen tegen andere belangen. De belangen van het kind gaan niet altijd voor, maar hebben wel een zwaarwegend karakter. De belangen van kinderen gaan eigenlijk alleen niet voor als er sprake is van nog zwaarder wegende andere belangen

Om te kunnen bepalen wat in het belang is van het kind, wordt gekeken op welke manier het kind zich het beste kan ontwikkelen (artikel 6 IVRK) en wordt rekening gehouden met de mening van het kind (artikel 12 IVRK), met zijn identiteit met unieke kenmerken en eigenschappen (artikel 7 en 8 IVRK), met de behoefte aan zorg, bescherming en veiligheid (artikel 3, 5, 18 en 19 IVRK) en met de kwetsbare positie waarin het kind zich begeeft. Ook zijn in dit geval een aantal andere artikelen uit het IVRK relevante die specifiek zien op minderjarigen die in aanraking komen met het strafrecht. Het gaat hier om de artikelen 37 en 40 uit het IVRK. Hieruit volgt kort gezegd welke rechten een minderjarige heeft wanneer hij in contact komt met de justitie. Daarnaast is relevant General Comment nummer 10.²

In dit General Comment staan de relevante ontwikkelingen op het gebied van jurisprudentie, de ontwikkeling van kinderen en internationale bepalingen sinds 2007 op dit gebied. Dit General comment stelt eisen waaraan opsluiting van minderjarigen moet voldoen. Opsluiting moet nog steeds voor de kortst mogelijke duur zijn en mag ook alleen gebruikt worden als uiterste noodmaatregel voor de bescherming van een minderjarige tegen zichzelf of anderen. Als er onder die voorwaarden wordt overgegaan tot het opsluiten van een minderjarige, dan moet een daarvoor opgeleide medewerker bij de jongere aanwezig zijn of moet de jongere in zijn directe toezicht zijn. De minderjarige moet worden behandeld in lijn met de waarden van de minderjarige en er moet rekening worden gehouden met de leeftijd. Alle vormen van geweld moeten worden voorkomen.

In september 2019 is General Comment nummer 10 vervangen door General Comment nummer 24.³ Bij de beoordeling van deze klacht uit 2018 wordt uitgegaan van de destijds geldende bepalingen en dus van General Comment nummer 10.

Naast het IVRK en bijbehorende General Comments zijn van belang de United Nations Beijingrules⁴, de United Nations Havana-rules⁵ en de Guidelines on childfriendly justice van de Raad van Europa.⁶

² General Comment no 10 (2007), Children's rights in the child justice system, CRC/C/GC/10, 25 April 2007

³ General Comment no 24 (2019), Children's rights in the child justice system, CRC/C/GC/24, 18 September 2019

Uit de artikelen 37 en 40 uit het IVRK en de andere bronnen blijkt dat bij minderjarige in het strafrecht de volgende uitgangspunten gelden:

- Een kind is onschuldig tot hij/zij is veroordeeld;
- In het verlengde daarvan mag voorarrest niet gebruikt worden als een vorm van straf;
- Iedereen binnen het justitiële systeem, ook de politie, moet bij zijn handelen rekening houden met het welzijn van minderjarigen, hun kwetsbaarheid en de specifieke behoeften van personen van die leeftijd. De toepassing van geweld moet worden voorkomen. Een kindvriendelijke houding moet er ook zijn in risicovolle situaties zoals aanhoudingen;
- Een minderjarige die van zijn vrijheid is beroofd heeft het recht om contact met zijn of haar familie te onderhouden door middel van correspondentie en bezoeken, behalve in uitzonderlijke omstandigheden;
- Kinderen hebben recht op een eigen jeugdstrafrecht, pedagogisch van karakter en met procedures afgestemd op hun behoeftes;
- Stigmatisering moet worden voorkomen en resocialisatie moet worden gestimuleerd.

Alle bovengenoemde uitgangspunten horen door de politie te worden meegenomen om te bepalen wat het belang is van de minderjarige op het moment dat die in aanraking komt met de politie. Als het belang van de minderjarige duidelijk is, kan een belangenafweging worden gemaakt. Het belang van de minderjarige kan dan worden afgewogen tegen andere belangen, zoals het belang van de politie bij een goede opsporing, een maatschappelijk belang of veiligheid in een politiecomplex. Deze afweging leidt tot een beslissing van de politie over bijvoorbeeld het al dan niet laten opnemen van contact met de ouders of het toepassen van geweld.

3.2 Nederlandse wetgeving

Ook wetten en bepalingen uit nationale wetgeving zijn van belang voor dit onderzoek. Zo is in de Politiewet een bepaling opgenomen waaruit blijkt dat politieambtenaren bevoegd zijn om geweld te gebruiken. Dit mag alleen als er geen andere opties zijn. De politie mag ook niet meer geweld gebruiken dan noodzakelijk is en geweld mag niet als straf worden toegepast.

In het Landelijk Regelement Arrestantenzorg zijn regels opgenomen waaraan de insluiting van een minderjarige moet voldoen. Hieruit blijkt onder andere dat de minderjarige wordt gescheiden van volwassen ingeslotenen en zoveel mogelijk in een kindvriendelijke cel wordt geplaatst. Ook wordt er tijdens iedere dienst een arrestantenverzorger aangewezen die speciale aandacht heeft voor de minderjarige arrestant. De arrestantenverzorger ziet erop toe dat in de bejegening rekening wordt gehouden met de leeftijd van de minderjarige. Tevens blijkt dat er een arts wordt

⁴ De officiële aanduiding is: United Nations Standard Minimum Rules for the Administration of Juvenile Justice, General Assembly resolution 40/33, 29 November 1985.

⁵ De officiële aanduiding is: United Nations Rules for the Protection of Juveniles Deprived of their Liberty, General Assembly resolution 45/113, 14 December 1990.

⁶ De volledige aanduiding is: Guidelines of the Committee of Ministers of the Council of Europe on child-friendly justice, 17 November 2010, + explanatory memorandum d.d. 31 May 2011. De relevante artikelen zijn opgenomen in de bijlage.

geïnformeerd als een minderjarige met complexgedrag in verzekering wordt gesteld of de nacht in een politiecel moet doorbrengen. Ook zijn er in het Landelijk Regelement Arrestantenzorg regels opgesteld voor plaatsing in een observatiecel. Dit gebeurt ter bescherming van de ingeslotene. De beslissing om de arrestant over te plaatsen wordt genomen door de hulpofficier van justitie. En er moet een mutatie van worden gemaakt in het systeem.

4 BEOORDELING

In dit hoofdstuk wordt de klacht van Nick beoordeeld aan de hand van het kinderrechtelijk kader zoals in het vorige hoofdstuk beschreven is. We zullen eerst in kaart brengen wat het belang van Nick was op het moment dat hij werd verplaatst naar de observatiecel. Het belang van Nick wordt vervolgens afgewogen tegen de andere belangen. Andere belangen dan die van Nick kunnen ertoe leiden dat er een beslissing wordt genomen die niet de beste beslissing voor Nick is. Die andere belangen moeten dan wel expliciet worden genoemd en zwaarwegend genoeg zijn om boven het belang van Nick te gaan.

4.1 De belangen van Nick

Nick was ten tijde van zijn verblijf in de cel 17 jaar oud en dus minderjarig. Als minderjarige met contact met de politie mocht hij ervan uitgaan dat zij hem op een kindvriendelijke manier zouden behandelen. Dat betekent in dit geval onder andere dat er rekening moet worden gehouden met zijn welzijn en specifieke behoeften en dat het toepassen van geweld moet worden voorkomen. Ook is een belang van Nick dat hij contact met zijn ouders mag opnemen.

4.2 Beoordeling van de klacht

Klachtformulering

Nick klaagt erover dat er disproportioneel geweld is toegepast tijdens zijn verplaatsing naar de observatiecel.

Oordeel

De Kinderombudsman acht de klacht gegrond omdat de politie niet alles heeft gedaan om het gebruik van geweld te voorkomen. Het geweld dat is gebruikt is onnodig en ongepast.

Beoordeling

Met dit onderzoek is onderzocht of er onterecht geweld is gebruikt door de politie tijdens de overplaatsing van Nick naar een observatiecel. Volgens het kinderrechtenverdrag moeten bij die beslissing de belangen van Nick expliciet worden bepaald en worden afgewogen tegen de belangen van de politie.

De belangen van Nick, die bij deze afweging moeten worden meegewogen, zijn in de paragraaf hierboven beschreven. Het belang van de politie is om de minderjarige arrestant op een veilige manier op te houden voor onderzoek en waar nodig te verplaatsen naar de observatiecel.

Het agressieve gedrag in de cel en de vrees dat Nick zichzelf zou verwonden was voor de politie aanleiding om Nick te verplaatsen naar de observatiecel. Het gedrag van Nick was voor de politie aanleiding om geweld te gebruiken bij het verplaatsen van Nick naar de

observatiecel. Nick heeft aangegeven dat hij boos werd omdat aan zijn verzoek om contact met zijn moeder op te mogen nemen geen gehoor werd gegeven.

Dat er geweld is gebruikt, over en weer, staat vast. Nick heeft toegegeven zelf geweld te hebben gebruikt. Dit blijkt ook uit het feit dat hij hiervoor door de kinderrechter veroordeeld is. De politiechef heeft aangegeven gebruik te hebben gemaakt van geweld tijdens de overplaatsing van Nick. Dit omdat geweld volgens de politie noodzakelijk en proportioneel was.

De Kinderombudsman ziet dat de politie een afweging heeft gemaakt van de belangen voordat werd besloten om Nick te verplaatsen naar de observatiecel. Dat blijkt uit het feit dat de politiechef heeft aangegeven dat het verplaatsen van Nick naar een observatiecel is gebeurd juist om de veiligheid van Nick te waarborgen. Nadat Nick aangaf niet mee te willen werken aan de overplaatsing is er aangegeven dat geweld kon worden gebruikt. Volgens de politiechef is het geweld toegepast om het gedrag van Nick te stoppen.

Nick heeft tijdens de overplaatsing een slag in zijn gezicht gekregen van een politieambtenaar. Het gebruiken van geweld op het gezicht van een minderjarige kan naar het oordeel van de Kinderombudsman niet worden aangemerkt als gepast. Een slag in het gezicht kan ernstig letsel tot gevolg hebben, zeker voor een kwetsbare minderjarige. Naar het oordeel van de Kinderombudsman kan de klap in het gezicht van Nick dan ook niet worden aangemerkt als noodzakelijk geweld.

De Kinderombudsman begrijpt dat in situaties waarin een arrestant zich verzet, het gebruik van geweld noodzakelijk kan zijn. Gelet op de omstandigheden van dit geval is de Kinderombudsman echter van oordeel dat het gebruikte geweld onnodig is geweest doordat niet alle mogelijkheden zijn benut om het gebruik van geweld te voorkomen.

Tijdens het onderzoek is duidelijk geworden dat Nick in een cel zat en meerdere keren heeft gevraagd om contact met zijn moeder. Dit contact stond de politie niet toe. De politie heeft geen zwaarwegende belangen aangedragen waarom dat niet kon. Vervolgens escaleerde het gedrag van Nick. Achteraf is niet met zekerheid vast te stellen dat door contact met zijn moeder het gedrag van Nick op dat moment nog zou veranderen. Wel mag van de politie in een dergelijke situatie worden verwacht dat zij al het mogelijke doen om het gebruik van geweld tegen een ingesloten minderjarige te voorkomen. Bovendien mag het geweld pas worden gebruikt als er geen andere mogelijkheden meer zijn. Ook mag er niet meer geweld worden gebruikt dan noodzakelijk. In het geval van Nick had de escalatie van de situatie en de toepassing van geweld wellicht voorkomen kunnen worden als de politie hem contact had laten opnemen met zijn moeder. Door deze optie zonder zwaarwegende redenen niet te benutten, heeft de politie niet eerst alle alternatieven gebruikt om geweld te voorkomen. Vervolgens is er geweld gebruikt tot het moment dat Nick zich niet meer verzette tegen de overplaatsing.

Doordat het gebruik van geweld door de politie onder andere bestond uit een klap in het gezicht van Nick en niet alles is gedaan om het gebruik van geweld te voorkomen is het handelen van de politie in strijd met de artikelen 3, 37 en 40 van het Kinderrechtenverdrag.

De Kinderombudsman weegt daarbij mee dat Nick extra kwetsbaar was vanwege zijn problematiek. Ouders stellen politie hier ook over opgebeld te hebben. Het is niet vast te stellen of dit gebeurd is, maar uit het onderzoek blijkt wel dat één medewerker Nick kende en wist van zijn gedrag. Voor zover niet voor elke minderjarige geldt dat geweld voorkomen moet worden en handelen daarop afgestemd moet worden, geldt dat zeker voor kinderen die extra kwetsbaar zijn.

De Kinderombudsman vindt het goed om te horen dat de politiechef heeft vastgesteld dat er ten onrechte geen arts is geraadpleegd op het moment dat Nick in de cel geplaatst en hiervoor excuses heeft aangeboden. Het raadplegen van een arts is extra belangrijk als er geweld is toegepast. De politie is hier ernstig in tekort geschoten en de Kinderombudsman verwacht dat hiervan geleerd wordt nu de politie dit klachtonderdeel zelf ook al gegrond achtte. De Kinderombudsman gaat er dan ook vanuit dat in het vervolg altijd een arts wordt geraadpleegd wanneer dat nodig is in het belang van de ingesloten minderjarige en wanneer het Landelijk Regelement arrestantenzorg dat voorschrijft.

4.3 Tot slot

De informatie die de Kinderombudsman tijdens dit onderzoek heeft ontvangen geeft aanleiding om buiten de klachtformulering het volgende op te merken. De politiechef heeft aangegeven dat kinderen bij aankomst op het politiebureau een folder uitgereikt krijgen met de rechten van het kind. Het kind kan die informatie dan zelf lezen. Dat is een goede eerste stap, maar volstaat niet. De Kinderombudsman vindt het belangrijk dat door de politie wordt gecontroleerd of de minderjarige de inhoud van de folder heeft gelezen en ook daadwerkelijk begrijpt.

5 **CONCLUSIE**

De Kinderombudsman heeft onderzoek gedaan naar een klacht over de politie eenheid Den Haag. Op basis van het onderzoek komt de Kinderombudsman tot het oordeel dat de klacht gegrond is.

M. Kalverboer
de Kinderombudsvrouw

Bijlage 1: kinderrechtelijk kader

Het VN-Kinderrechtenverdrag

In dit rapport wordt verwezen naar meerdere bepalingen uit het Kinderrechtenverdrag. De volledige tekst van deze bepalingen is hieronder opgenomen.

Artikel 3: belang van het kind

1. Bij alle maatregelen betreffende kinderen, ongeacht of deze worden genomen door openbare of particuliere instellingen voor maatschappelijk welzijn of door rechterlijke instanties, bestuurlijke autoriteiten of wetgevende lichamen, vormen de belangen van het kind de eerste overweging.
2. De Staten die partij zijn, verbinden zich ertoe het kind te verzekeren van de bescherming en de zorg die nodig zijn voor zijn of haar welzijn, rekening houdend met de rechten en plichten van zijn of haar ouders, wettige voogden of anderen die wettelijk verantwoordelijk voor het kind zijn, en nemen hiertoe alle passende wettelijke en bestuurlijke maatregelen.
3. De Staten die partij zijn, waarborgen dat de instellingen, diensten en voorzieningen die verantwoordelijk zijn voor de zorg voor of de bescherming van kinderen voldoen aan de door de bevoegde autoriteiten vastgestelde normen, met name ten aanzien van de veiligheid, de gezondheid, het aantal personeelsleden en hun geschiktheid, alsmede bevoegd toezicht.

Artikel 6: ontwikkeling van het kind

1. De Staten die partij zijn, erkennen dat ieder kind het inherente recht op leven heeft.
2. De Staten die partij zijn, waarborgen in de ruimst mogelijke mate de mogelijkheden tot overleven en de ontwikkeling van het kind.

Artikel 37: Foltering en vrijheidsbeneming

De Staten die partij zijn, waarborgen dat:

- a. geen enkel kind wordt onderworpen aan foltering of aan een andere wrede, onmenselijke of ontterende behandeling of bestraffing. Doodstraf noch levenslange gevangenisstraf zonder de mogelijkheid van vrijlating wordt opgelegd voor strafbare feiten gepleegd door personen jonger dan achttien jaar;
- b. geen enkel kind op onwettige of willekeurige wijze van zijn of haar vrijheid wordt beroofd. De aanhouding, inhechtenisneming of gevangenneming van een 36 kind geschiedt overeenkomstig de wet en wordt slechts gehanteerd als uiterste maatregel en voor de kortst mogelijke passende duur;
- c. ieder kind dat van zijn of haar vrijheid is beroofd, wordt behandeld met menselijkheid en met eerbied voor de waardigheid inherent aan de menselijke persoon, en zodanig dat rekening wordt gehouden met de behoeften van een persoon van zijn of haar leeftijd. Met name wordt ieder kind dat van zijn of haar vrijheid is beroofd, gescheiden van volwassenen tenzij het in het belang van het kind wordt geacht dit niet te doen, en heeft ieder kind het recht contact met zijn of haar familie te onderhouden

door middel van correspondentie en bezoeken, behalve in uitzonderlijke omstandigheden;

d. ieder kind dat van zijn of haar vrijheid is beroofd het recht heeft onverwijld te beschikken over juridische en andere passende bijstand, alsmede het recht de wettigheid van zijn vrijheidsberoving te betwisten ten overstaan van een rechter of een andere bevoegde, onafhankelijke en onpartijdige autoriteit, en op een onverwijld besissing ten aanzien van dat beroep.

Artikel 40: Jeugdstrafrecht

1. De Staten die partij zijn, erkennen het recht van ieder kind dat wordt verdacht van, vervolgd wegens of veroordeeld terzake van het begaan van een strafbaar feit, op een wijze van behandeling die geen afbreuk doet aan het gevoel van waardigheid en eigenwaarde van het kind, die de eerbied van het kind voor de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden van anderen vergroot, en waarbij rekening wordt gehouden met de leeftijd van het kind en van de aanvaarding door het kind van een opbouwende rol in de samenleving.

2. Hiertoe, en met inachtneming van de desbetreffende bepalingen van internationale akten, waarborgen de Staten die partij zijn met name dat:

a. geen enkel kind wordt verdacht van, vervolgd wegens of veroordeeld terzake van het begaan van een strafbaar feit op grond van enig handelen of nalaten dat niet volgens het nationale of internationale recht verboden was op het tijdstip van het handelen of nalaten;

b. ieder kind dat wordt verdacht van of vervolgd wegens het begaan van een strafbaar feit, ten minste de volgende garanties heeft:

I - dat het voor onschuldig wordt gehouden tot zijn of haar schuld volgens de wet is bewezen;

II - dat het onverwijld en rechtstreeks in kennis wordt gesteld van de tegen hem of haar ingebrachte beschuldigingen, indien van toepassing door tussenkomst van zijn of haar ouders of wettige voogd, en dat het juridische of andere passende bijstand krijgt in de voorbereiding en het voeren van zijn of haar verdediging;

III - dat de aangelegenheid zonder vertraging wordt beslist door een bevoegde, onafhankelijke en onpartijdige autoriteit of rechterlijke instantie in een eerlijke behandeling overeenkomstig de wet, in aanwezigheid van een rechtskundige of anderszins deskundige raadsman of -vrouw, en, tenzij dit wordt geacht niet in het 37 belang van het kind te zijn, met name gezien zijn of haar leeftijd of omstandigheden, in aanwezigheid van zijn of haar ouders of wettige voogden;

IV - dat het er niet toe wordt gedwongen een getuigenis af te leggen of schuld te bekennen; dat het getuigen à charge kan ondervragen of doen ondervragen en dat het de deelneming en ondervraging van getuigen à decharge op gelijke voorwaarden kan doen geschieden;

V - indien het schuldig wordt geacht aan het begaan van een strafbaar feit, dat dit oordeel en iedere maatregel die dientengevolge wordt opgelegd, opnieuw wordt beoordeeld door een hogere bevoegde, onafhankelijke en onpartijdige autoriteit of rechterlijke instantie overeenkomstig de wet;

VI - dat het kind kosteloze bijstand krijgt van een tolk indien het de gebruikte taal niet verstaat of spreekt;

VII - dat zijn of haar privéleven volledig wordt geëerbiedigd tijdens alle stadia van het proces.

General comments

De General comment No. 14 (2013) on the right of the child to have his or her best interests taken as a primary consideration (art. 3, para. 1)*, CRC/C/GC/14, 29 May 2013

Het Kinderrechtencomité heeft in 2013 General Comment 14 vastgesteld. Daarin zijn elementen opgenomen waarmee rekening moet worden gehouden om de belangen van het kind te bepalen. Samengevat volgt hieruit het volgende:

De belangen van het kind worden bepaald aan de hand van de specifieke omstandigheden, de specifieke eigenschappen en de sociale en culturele context van het kind of de groep kinderen. Het Kinderrechtencomité heeft een lijst opgesteld van zeven, niet uitputtende, elementen die daarbij altijd gecheckt moeten worden. Het gaat om de volgende zeven basiselementen:

- *De mening van het kind over de situatie en te nemen beslissing.* Het Kinderrechtenverdrag noemt geen leeftijdsgrenzen. Het is afhankelijk van de leeftijd en de ontwikkeling van het kind of een kind om zijn of haar mening gevraagd kan worden. Dat een kind zijn of haar mening moet kunnen geven, betekent niet dat die ook altijd wordt gevolgd. Er wordt een passend gewicht aan gegeven: het is afhankelijk van de leeftijd en ontwikkeling van het kind hoe zwaar de mening meetelt. Voor de mening van het kind is ook artikel 12 van het Kinderrechtenverdrag belangrijk en General Comment nummer 12⁷: dit General Comment geeft uitleg over artikel 12. Als een kind niet zelf zijn mening kan geven (bijvoorbeeld omdat een gesprek te belastend is of het kind niet beschikbaar is voor een gesprek, of omdat het om een groep kinderen gaat die niet vertegenwoordigd kan worden), dan is het belangrijk om informatie over het kind of groep kinderen en hun mening, wensen en belangen in te winnen via anderen om het kind of de kinderen heen, of via andere documenten.
- *De identiteit van het kind.* Het gaat om de unieke kenmerken en eigenschappen van een kind en ook om de culturele of religieuze identiteit van een kind. Belangrijke kinderrechten zijn daarvoor artikel 7, 8 en 14 IVRK;
- *Behoud van de gezinsomgeving en onderhouden van betrekkingen.* Het gezin is volgens het Kinderrechtenverdrag de fundamentele (belangrijkste) maatschappelijke eenheid en de natuurlijke omgeving voor de groei en het welzijn van kinderen. Stabiliteit en continuïteit in de opvoedsituatie maken hier onderdeel van uit. Belangrijke kinderrechten hiervoor zijn artikel 5, 7, 8, 9 en 18 IVRK;
- *Zorg, bescherming en veiligheid van het kind.* Het gaat om het welzijn van kinderen in brede zin. Enerzijds gaat dit om basisbehoeften op materieel, fysiek,

⁷ General Comment no. 12 (2009), The right of the child to be heard, CRC/C/GC/12, 20 juli 2009.

educatief en emotioneel vlak. Anderzijds gaat het om de behoefte aan affectie en veiligheid. Belangrijke kinderrechten zijn artikel 3, 6, 5, 18, 19 IVRK;

- Kwetsbare situatie waarin het kind zich bevindt, waarbij rekening wordt gehouden met de vorm en mate van kwetsbaarheid van elk kind. De mate waarin een kind kwetsbaar is, kan afhangen van de situatie waarin het kind zit in combinatie met de eigenschappen van het kind en kan ook afhangen van de factoren die het kind kwetsbaar maken: een homoseksuele puber is kwetsbaarder op een Islamitische school dan op een openbare school. Een kind kan ook kwetsbaar zijn door de aanwezigheid van risicofactoren (zoals geen stabiele thuissituatie) of slechte ervaringen in het verleden (zoals mishandeling thuis, trauma opgelopen tijdens een vlucht). Belangrijke kinderrechten zijn artikel 2, 22, 23, 30 IVRK;
- Recht van het kind op gezondheid. Het gaat hierbij om het recht op de grootst mogelijke gezondheid. Dit recht is opgenomen in artikel 24 IVRK;
- Recht van het kind op onderwijs. Voor het recht op onderwijs en sociale veiligheid op school zijn belangrijke kinderrechten artikel 19, 28 en 29 IVRK;

Niet in elke zaak zijn al deze zeven elementen relevant. Als het gaat over de vraag hoe een kind weer zo snel mogelijk naar school kan, hoeft de gezondheid bijvoorbeeld niet altijd een rol te spelen. Ook kan er in een specifiek geval geen spraken zijn van een kwetsbare situatie.

Tegelijk kunnen er naast deze zeven elementen andere kinderrechten belangrijk zijn voor de belangenafweging. Denk daarbij aan de artikelen uit het Kinderrechtenverdrag over vluchtelingkinderen en kinderen die te maken krijgen met politie en justitie. In de bijlage zijn de kinderrechten opgenomen.⁸

Tot slot moet bij elke beslissing worden bekeken of er andere feiten, omstandigheden en factoren zijn die meegewogen moeten worden.

General comment No. 10 (2007), Children's rights in juvenile justice, CRC/C/GC/10, 25 April 2007.⁹

Uit dit General Comment zijn met name, maar niet limitatief, relevant de volgende overwegingen:

Best interests of the child (art. 3 CRC)

10. In all decisions taken within the context of the administration of juvenile justice, the best interests of the child should be a primary consideration. Children differ from adults in their physical and psychological development, and their emotional and educational needs. Such differences constitute the basis for the lesser culpability of children in

⁸ Het gaat dan om de artikelen op grond waarvan kinderen een materieel/inhoudelijk recht hebben. De artikelen uit het Kinderrechtenverdrag die gaan over implementatie en dergelijk zijn niet in de bijlage opgenomen.

⁹ Inmiddels is General Comment 10 vervangen door General Comment no 24 (2019), Children's rights in the child justice system, CRC/C/GC/24 18 September 2019.

conflict with the law. These and other differences are the reasons for a separate juvenile justice system and require a different treatment for children. The protection of the best interests of the child means, for instance, that the traditional objectives of criminal justice, such as repression/retribution, must give way to rehabilitation and restorative justice objectives in dealing with child offenders. This can be done in concert with attention to effective public safety.

11. This inherent right of every child should guide and inspire States parties in the development of effective national policies and programmes for the prevention of juvenile delinquency, because it goes without saying that delinquency has a very negative impact on the child's development. Furthermore, this basic right should result in a policy of responding to juvenile delinquency in ways that support the child's development. The death penalty and a life sentence without parole are explicitly prohibited under article 37 (a) of CRC (see paragraphs 75-77 below). The use of deprivation of liberty has very negative consequences for the child's harmonious development and seriously hampers his/her reintegration in society. In this regard, article 37 (b) explicitly provides that deprivation of liberty, including arrest, detention and imprisonment, should be used only as a measure of last resort and for the shortest appropriate period of time, so that the child's right to development is fully respected and ensured (see paragraphs 78-88 below).¹⁰

(...)

Dignity (art. 40 CRC)

13. CRC provides a set of fundamental principles for the treatment to be accorded to children in conflict with the law:

– *Treatment that is consistent with the child's sense of dignity and worth.* This principle reflects the fundamental human right enshrined in article 1 of UDHR, which stipulates that all human beings are born free and equal in dignity and rights. This inherent right to dignity and worth, to which the preamble of CRC makes explicit reference, has to be respected and protected throughout the entire process of dealing with the child, from the first contact with law enforcement agencies and all the way to the implementation of all measures for dealing with the child;

– *Treatment that reinforces the child's respect for the human rights and freedoms of others.* This principle is in line with the consideration in the preamble that a child should be brought up in the spirit of the ideals proclaimed in the Charter of the United Nations. It also means that, within the juvenile justice system, the treatment and education of children shall be directed to the development of respect for human rights and freedoms (art. 29 (1) (b) of CRC and general comment No. 1 on the aims of education). It is obvious that this principle of juvenile justice requires a full respect for and implementation of the guarantees for a fair trial recognized in article 40 (2) (see paragraphs 40-67 below). If the key actors in juvenile justice, such as police officers, prosecutors, judges and probation officers, do not fully respect and protect these guarantees, how can they

¹⁰ Note that the rights of a child deprived of his/her liberty, as recognized in CRC, apply with respect to children in conflict with the law, and to children placed in institutions for the purposes of care, protection or treatment, including mental health, educational, drug treatment, child protection or immigration institutions.

expect that with such poor examples the child will respect the human rights and fundamental freedom of others?;

– *Treatment that takes into account the child's age and promotes the child's reintegration and the child's assuming a constructive role in society.* This principle must be applied, observed and respected throughout the entire process of dealing with the child, from the first contact with law enforcement agencies all the way to the implementation of all measures for dealing with the child. It requires that all professionals involved in the administration of juvenile justice be knowledgeable about child development, the dynamic and continuing growth of children, what is appropriate to their well-being, and the pervasive forms of violence against children;

– *Respect for the dignity of the child requires that all forms of violence in the treatment of children in conflict with the law must be prohibited and prevented.* Reports received by the Committee show that violence occurs in all phases of the juvenile justice process, from the first contact with the police, during pretrial detention and during the stay in treatment and other facilities for children sentenced to deprivation of liberty. The committee urges the States parties to take effective measures to prevent such violence and to make sure that the perpetrators are brought to justice and to give effective follow-up to the recommendations made in the report on the United Nations Study on Violence Against Children presented to the General Assembly in October 2006 (A/61/299).

14. The Committee acknowledges that the preservation of public safety is a legitimate aim of the justice system.

However, it is of the opinion that this aim is best served by a full respect for and implementation of the leading and overarching principles of juvenile justice as enshrined in CRC.

(...)

22. Two kinds of interventions can be used by the State authorities for dealing with children alleged as, accused of, or recognized as having infringed the penal law: measures without resorting to judicial proceedings and measures in the context of judicial proceedings. The Committee reminds States parties that utmost care must be taken to ensure that the child's human rights and legal safeguards are thereby fully respected and protected.

23. Children in conflict with the law, including child recidivists, have the right to be treated in ways that promote their reintegration and the child's assuming a constructive role in society (art. 40 (1) of CRC). The arrest, detention or imprisonment of a child may be used only as a measure of last resort (art. 37 (b)). It is, therefore, necessary - as part of a comprehensive policy for juvenile justice - to develop and implement a wide range of measures to ensure that children are dealt with in a manner appropriate to their well-being, and proportionate to both their circumstances and the offence committed. These should include care, guidance and supervision, counselling, probation, foster care,

educational and training programmes, and other alternatives to institutional care (art. 40 (4)).

(...)

The presumption of innocence

42. The presumption of innocence is fundamental to the protection of the human rights of children in conflict with the law. It means that the burden of proof of the charge(s) brought against the child is on the prosecution. The child alleged as or accused of having infringed the penal law has the benefit of doubt and is only guilty as charged if these charges have been proven beyond reasonable doubt. The child has the right to be treated in accordance with this presumption and it is the duty of all public authorities or others involved to refrain from prejudging the outcome of the trial. States parties should provide information about child development to ensure that this presumption of innocence is respected in practice. Due to the lack of understanding of the process, immaturity, fear or other reasons, the child may behave in a suspicious manner, but the authorities must not assume that the child is guilty without proof of guilt beyond any reasonable doubt.

(...)

Decisions without delay and with involvement of parents

51. Internationally there is a consensus that for children in conflict with the law the time between the commission of the offence and the final response to this act should be as short as possible. The longer this period, the more likely it is that the response loses its desired positive, pedagogical impact, and the more the child will be stigmatized. In this regard, the Committee also refers to article 37 (d) of CRC, where the child deprived of liberty has the right to a prompt decision on his/her action to challenge the legality of the deprivation of his/her liberty. The term “prompt” is even stronger - and justifiably so given the seriousness of deprivation of liberty - than the term “without delay” (art. 40 (2) (b) (iii) of CRC), which is stronger than the term “without undue delay” of article 14 (3) (c) of ICCPR.

52. The Committee recommends that the States parties set and implement time limits for the period between the commission of the offence and the completion of the police investigation, the decision of the prosecutor (or other competent body) to bring charges against the child, and the final adjudication and decision by the court or other competent judicial body. These time limits should be much shorter than those set for adults. But at the same time, decisions without delay should be the result of a process in which the human rights of the child and legal safeguards are fully respected. In this decision-making process without delay, the legal or other appropriate assistance must be present. This presence should not be limited to the trial before the court or other judicial body, but also applies to all other stages of the process, beginning with the interviewing (interrogation) of the child by the police.

(...)

Pretrial alternatives

68. The decision to initiate a formal criminal law procedure does not necessarily mean that this procedure must be completed with a formal court sentence for a child. In line with the observations made above in section B, the Committee wishes to emphasize that the competent authorities - in most States the office of the public prosecutor - should continuously explore the possibilities of alternatives to a court conviction. In other words, efforts to achieve an appropriate conclusion of the case by offering measures like the ones mentioned above in section B should continue. The nature and duration of these measures offered by the prosecution may be more demanding, and legal or other appropriate assistance for the child is then necessary. The performance of such a measure should be presented to the child as a way to suspend the formal criminal/juvenile law procedure, which will be terminated if the measure has been carried out in a satisfactory manner.

69. In this process of offering alternatives to a court conviction at the level of the prosecutor, the child's human rights and legal safeguards should be fully respected. In this regard, the Committee refers to the recommendations set out in paragraph 27 above, which equally apply here.

(...) Basic principles

79. The leading principles for the use of deprivation of liberty are: (a) the arrest, detention or imprisonment of a child shall be in conformity with the law and shall be used only as a measure of last resort and for the shortest appropriate period of time; and (b) no child shall be deprived of his/her liberty unlawfully or arbitrarily.

80. The Committee notes with concern that, in many countries, children languish in pretrial detention for months or even years, which constitutes a grave violation of article 37 (b) of CRC. An effective package of alternatives must be available (see chapter IV, section B, above), for the States parties to realize their obligation under article 37 (b) of CRC to use deprivation of liberty only as a measure of last resort. The use of these alternatives must be carefully structured to reduce the use of pretrial detention as well, rather than "widening the net" of sanctioned children. In addition, the States parties should take adequate legislative and other measures to reduce the use of pretrial detention. Use of pretrial detention as a punishment violates the presumption of innocence. The law should clearly state the conditions that are required to determine whether to place or keep a child in pretrial detention, in particular to ensure his/her appearance at the court proceedings, and whether he/she is an immediate danger to himself/herself or others. The duration of pretrial detention should be limited by law and be subject to regular review.

81. The Committee recommends that the State parties ensure that a child can be released from pretrial detention as soon as possible, and if necessary under certain conditions. Decisions regarding pretrial detention, including its duration, should be made by a competent, independent and impartial authority or a judicial body, and the child should be provided with legal or other appropriate assistance.

(...)

83. Every child arrested and deprived of his/her liberty should be brought before a competent authority to examine the legality of (the continuation of) this deprivation of liberty within 24 hours. The Committee also recommends that the States parties ensure by strict legal provisions that the legality of a pretrial detention is reviewed regularly, preferably every two weeks. In case a conditional release of the child, e.g. by applying alternative measures, is not possible, the child should be formally charged with the alleged offences and be brought before a court or other competent, independent and impartial authority or judicial body, not later than 30 days after his/her pretrial detention takes effect. The Committee, conscious of the practice of adjourning court hearings, often more than once, urges the States parties to introduce the legal provisions necessary to ensure that the court/juvenile judge or other competent body makes a final decision on the charges not later than six months after they have been presented.

(...)

Treatment and conditions (art. 37 CRC)

85. Every child deprived of liberty shall be separated from adults. A child deprived of his/her liberty shall not be placed in an adult prison or other facility for adults. There is abundant evidence that the placement of children in adult prisons or jails compromises their basic safety, well-being, and their future ability to remain free of crime and to reintegrate. The permitted exception to the separation of children from adults stated in article 37 (c) of CRC, "unless it is considered in the child's best interests not to do so", should be interpreted narrowly; the child's best interests does not mean for the convenience of the States parties. States parties should establish separate facilities for children deprived of their liberty, which include distinct, child-centred staff, personnel, policies and practices.

United Nations Rules for the Protection of Juvenile Deprived of their Liberty: "Havana Rules", 14 December 1990

17. (...) Detention before trial shall be avoided to the extent possible and limited to exceptional circumstances. Therefore, all efforts shall be made to apply alternative measures.

67. All disciplinary measures constituting cruel, inhuman or degrading treatment shall be strictly prohibited, including corporal punishment, placement in a dark cell, closed or solitary confinement or any other punishment that may compromise the physical or mental health of the juvenile concerned.(...)

United Nations Standard Minimum Rules for the Administration of Juvenile Justice ("The Beijing Rules"), 29 November 1985

10.3 Contacts between the law enforcement agencies and a juvenile offender shall be managed in such a way as to respect the legal status of the juvenile, promote the wellbeing of the juvenile and avoid harm to her or him, with due regard to the circumstances of the case.

Guidelines of the Committee of Ministers of the Council of Europe on child-friendly justice, 17 November 2010

19. Any form of deprivation of liberty of children should be a measure of last resort and be for the shortest appropriate period of time.

20. When deprivation of liberty is imposed, children should, as a rule, be held separately from adults. When children are detained with adults, this should be for exceptional reasons and based solely on the best interests of the child. In all circumstances, children should be detained in premises suited to their needs.

Explanatory memorandum 39. Respecting dignity is a basic human rights requirement, underlying many existing legal instruments. Although various provisions of the United Nations Guidelines on Justice in Matters involving Child Victims and Witnesses of Crime are relevant in this context, particular attention should be paid to its statement that “every child is a unique and valuable human being and as such his or her individual dignity, special needs, interests

50. In every individual case, from the very first contact with the justice system and on each and every step of the way, all relevant and necessary information should be given to the child. This right applies equally to children as victims, alleged perpetrators of offences or as any involved or affected party. Although it is not always practical to provide information at the beginning of the child’s involvement with the competent authorities, this should be done as soon as possible. However, there might be situations where information should not be provided.

